

JOHN FRANKENHEIMER

AF POUL MALMKJÆR

Hollywoods våben i kampen mod fjernsynet, de nye systemer, formåede kun at lokke publikum så længe de var nye. Man spenderede millioner af dollars på tekniske eksperimenter ud fra den læresætning, at filmen er ren forretning, show business, og med de nye systemer nærmede man sig, sikkert ubevidst, det markedsgøgl, hvorfra filmen i sin tid rejste sig. Bankmændene og forretningsfolkene bag de store selskaber måtte efterhånden erkende, at kun de færreste af de kostbare systemer betalte sig.

Midt i forvirringen begyndte adskillige skuespillere og instruktører at danne deres egne produktionselskaber, og det var disse kunstnere og ikke forretningsmændene, der skulle vise vejen frem. Hollywood havde gennem flere år afvist de unge talenter medens fjernsynet med tak havde taget imod dem, og i dagens debat havde fjernsynet den største indflydelse. Hvad var naturligere for de nye produktionselskaber end at engagere disse unge talenter? De fleste var endnu så unge, at de vovede at gøre springet fra TV til filmen.

Resultatet blev ret overvældende, ja, vel Hollywoods vægtigste bidrag til filmkunsten efter 2. verdenskrig. Herhjemme har vi hidtil kun set *Paddy Chayefsky* og *Delbert Manns* to første filmede fjernsynsstykker „Marty“ og „Mens bruden venter“. Der er imidlertid en hel række forfattere og instruktører, der på samme måde har fået stor betydning for produktionen i Hollywood. Navne som *Martin Ritt*, *Robert Mulligan*, *Sidney Lumet*, *Reginald Rose*, *John Frankenheimer* og *Robert Dozier*.

I 1959 skal vi herhjemme se Lumets „Tolv vrede mænd“. Og RKO møder med „The Young Stranger“, iscenesat af John Frankenheimer, skrevet af Robert Dozier og med *James McArthur* i hovedrollen.

John Frankenheimer var 26 år, da han i 1956 iscenesatte filmen „The Young Stranger“. Han fødtes den 19. februar 1930 i Malba, Long Island og studerede engelsk og dramatik på Williams College. Efter studietiden virkede han som skuespiller og instruktør ved Highfield Playhouse i Falmouth, hvorfra han rejste til Chicago for at medvirke i American Theatre Wings opførelse af „Månen er blå“. Derfra kom

han over i radioarbejdet, og hans talent var snart så anerkendt, at han fik tilbudt en stilling ved Columbia Broadcasting System i New York. Han var instruktørassistent på en række faste programmer som „You Are There“, „Person to Person“ og „See It Now“ og han stod selv for senere udsendelser som „Mama“ og „Danger“.

Det var under arbejdet med disse udsendelser, at *William Dozier*, den daværende vicepræsident for CBS, fik øje på ham og engagerede ham til iscenesættelsen af „The Young Stranger“.

To års militærtjeneste afbrød Frankenheimers karriere, men han vendte tilbage til fjernsynet som medinstruktør af CBS's dramatiske serie „Climax“.

I mellemtiden var *William Dozier* blevet vice-produktionschef på RKO, og han sørgede for, at Frankenheimer fik foden inden for i Hollywood med en filmatisering af sin fjernsynssukces, „The Young Stranger“.

Man har sammenlignet „The Young Stranger“ med *Rays* „Rebel Without a Cause“ og resultatet blev naturligvis, at *Rays* film virkede mere helstøbt. Men man måtte alligevel indrømme, at Frankenheimers på mange måder var en bedre film. Frankenheimer skildrer med megen følelse en søn af en Hollywood-producent, der har mistet kontakten med forældrene, ligesom forældrene er blevet fremmede over for hinanden. Drengen kommer i vanskeligheder – i og for sig uden egen skyld – og forældrene må erkende, at de ikke formår at hjælpe deres søn. Det bliver en fremmed, ligesom i „Rebel Without a Cause“ en politimand, der får familien moralsk på benene og hjælper dens medlemmer til gensidig forståelse.

Det er et fælles træk hos alle de her nævnte instruktører, at de har den ungdommelige dristighed at vise den vej, man bør gå. Og de forfalder ikke til de gamle Hollywood-klicheer. Det bør nævnes, at også en række interessante nye skuespillere kommer fra fjernsynet. Frankenheimer bragte den kun attenårige *James McArthur* med sig fra fjernsynet, hvor han havde spillet titelrollen i „The Young Stranger“.